

מכס ברוד

בכור שיריו

בבכור שיריו מתאר ש. ש ל ו ם את הערב, אך אין זה תיאור־טבע גרידא. האדם ניצב כנגד עצמו. הוא רואה דמות רבת־תעלומה בכבות אורו של יום. והדמות הזאת — האני שלו עצמו. — האני אשר לא חי בלתי אם היום האחד והיחיד הזה, והוא מת עתה. במות היום הזה. האדם חש את החלופיות בקרבו והוא, כדברי השיר: זועק באי־הגה — הוא זועק מלוא־בעתה. כי הוא חש גם בנצחיות, בחלק אלוה אשר בקרבו. אולם עם הערב־יום גם יחוש, כי חלק ממנו עצמו גווע לעד. הניגוד הזה אשר בין הנצחי והחולף שבנו — הניגוד הזה ממלא את כל השיר ורוקע מעל שמי־הערב שמים אחרים, שמי־העצבות. כמותה כעצבות פילוסופית. ועם־זאת נעשתה בשיר הזה ליריקה צרופה, שיר־ערב פשוט, הרמוניה ביסוד הצורה היפה.

משורר־לאמיתו גם ביכורי־יצירתו מתגלה בהם החוק ונושא־היסוד של המ־שכה. מה מרובה היא גם ביצירותיו המאוחרות של ש. שלום המוטיב הזה: ניגוד חז המזדכך לידי הרמוניה של ליריקה צרופה.

ש. שלום סיפר לי פעם אחת דבר מוזר. בכור שיריו העבריים לא היה בכור שיריו כלל. בן 14 חיבר שיר גרמני. כל כולו אך שמונה שורות, אך הוא מפליא בבגרותו ויפי־צלצולו. הוא חי בימים ההם, ימי מלחמת העולם הרא־שונה, עם משפחתו בווינה, בקירבת הפראטאָר. חיי משפחתו היו חיי קדושה יהודיים, ואילו בפראטאָר נראו לו לנער דברים אחרים הרחוקים בתכלית ממחוז הקדושה.

מתוך הניגוד הזה מבהיקים ראשוני־חרוזיו. והוא גובר על הניגוד בכוחו של נועם־הצליל, בלשון שהיתה אז הלשון הגרמנית. מורה־הבית שלו, ה"פרופסור" שאנו מכירים אותו מתוך סיפוריו בפרחה על עלית חסידים, שיבח את השיר וניבא לכותבו עתידות גדולים — בתחום השירה הגרמנית. אך עד־מהרה בא

בו בילד המשבר ההוא, שגילה לפניו שפונות היהדות, והוא נדר נדר, שלא
יכתוב אלא בלשון העברית.

הוא עצמו תרגם את בכור שיריו, החרוזות הגרמניים ההם, ללשון העברית.
תחילתו:

שָׁאֵר וְאֵל, אֵל וְשָׁאֵר
סְבִיב עוֹלָמוֹת טוֹד זָר.

והוא קיים את נדרו. אך ראוי ליתן הדעת על כך, כי עוד בן הארבע עשרה
שר את שירת הניגוד, שהצורה הלירית מבטלתו בהרמונית-הנצח של היפה.
וכן נגלה לפנינו רישומו של נסיון-הראשית על גישושו כאקדמה, כפתיחתא
לבכור שיריו העבריים, שבו מצא ש. שלום את דרכו, דרך-האמת.